

TURINYS

ĮVADAS	9	GYNYBOS ATAŠĖ, ŽVALGAI IR AMBASADA	112
KAI SUSKAUSTA DIDJĮ KOJOS PIRŠTĄ: SENOSIOS LIETUVOS DIPLOMATIJA	16	KAI DARAI, KO VISAI NESINORI DARYTI	196
TARP KITŲ VALSTYBIŲ – IR LIETUVA	29	PRAŠYMAI PAGELBĖTI	206
DIPLOMATINĖS ŠYPSENOS	40	IŠMANYTI ISTORIJĄ, TRADICIJAS IR DIPLOMATINĮ PROTOKOLĄ	225
PIRMIEJI PRANEŠIMAI IŠ REZIDAVIMO ŠALIES	60	AMBASADŲ INTERESANTAI	256
TULŽINGI PRANEŠIMAI	79	DIPLOMATINĖS TARNYBOS PELENĖ	263
JAV PREZIDENTO VIZITO BALTIJOS VALSTYBĖSE PAMOKOS	89	„AR ŠOKAI SU JUO?“	270
APIE TAI, KUR KARALIAI PĖSTI VAIKŠTO	102	PATI JUOKINGIAUSIA ISTORIJA, ARBA PARALELINIS KANALAS	276
KAIP DANGUJE, TAIP IR ŽEMĖJE...	114	DIPLOMATINĖ EROTIKA	284
AMBASADORIAI. O PRIEŠ TAI N. CHRUŠČIOVAS AJOVOS VALSTIJOJE	128	DIPLOMATIJŲ TAUTINIAI YPATUMAI	290
ATSARGIAI SU ANEKDOTAIS	134	PABAIGA	306
SIEKIANT NARYSTĖS NATO	144	PRIEDAI	
„SUSIDEGINKITE ANT PARLAMENTŲ LAIPTŲ“	154	NR. 1 LIETUVOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAI 1990–2020 M.	314
ALKOHOLIS – NE BROLIS	164	NR. 2 A. EJDINTO 1978–1982 M. HUMORESKOS, ARBA KODĖL ŠI KNYGA APIE HUMORĄ DIPLOMATIJOJE?	318
		ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	331
		APIE AUTORIŲ	339

TULŽINGI PRANEŠIMAI

Geriausia diplomatija – eiti savo numatytu keliu ir leisti kitai pusei manyti, kad ji apgynė savo poziciją.

Anthony Edenas,
britų diplomatas

Netgi supykę ant daug ko, kas diplomatams nepatinka paskyrimo šalyje, jie vis tiek išlieka (ir turi išlikti) gana diplomatiški, nepeikti rezidavimo šalies, jos viešai nekritikuoti (tai ne ambasadoriaus uždavinys), nors, skaitydamas jų depešas, jauti, kad ambasadorius viduje verda arba jau nesitiki rezidavimo šalyje pakeisti į gera viso to, kas jam labai ne prie širdies – širstama matant, kaip rezidavimo šalyje elgiamasi su užsienio diplomatiniais atstovais, kaip jie negailestingai panaudojami savo vidaus politikos inscenizavimo reikalams.

Britų ambasadorius Alžyre Ronaldas A. Burroughas 1971 m. spalio 1 d. rašė į Londoną, kad Alžyro valdžia negailestingai naudoja užsienio šalių ambasadorius kaip „sienų apmušalus“ arba mums labiau priimtiniu žargonu – tapetus, ta prasme, kad tampo ir „kljuoja“ juos visur savo reikmėms ir tikslams pasiekti, o niekuo nekalti diplomatai privalo dalyvauti tuose tikrai demonstraciniuose vietinės valdžios sumanymuose.

R. A. Burroughas rašė, kad spalio pirmąją buvo „teisingumo metų uvertiūra“, arba kaip tai galėčiau pavadinti, šiek tiek svarbi. Tokiomis „svarbiomis“ dienomis alžyriečiai ambasadorius naudoja kaip sienų apmušalus,

todėl mes buvome tvarkingai sukviesti teisingumo ministro, „Antspaudų saugotojo“, atvykti į Teisingumo rūmus 4 val. po pietų.

Tai visai nereiškia, kad atvyksime 4 val. prie Teisingumo ministerijos. Atvirksčiai, mes pradžioje vyksime visai į kitą pusę, kad pirmiausia būtume gatvėje prie Užsienio reikalų ministerijos 3.15 val. po pietų. Tada lipame iš automobilių ir sudarome grupes. Afrikos ambasadoriai sutelkia mažą savo grupelę kalvelės aukštumoje. Tie iš mūsų, kurie vengia būti apkaltinti rasizmu, paspaudžia jiems rankas ir sustoja kiek žemiau į atskirą grupelę. Tada prie mūsų prisijungia Rusijos⁶⁷ ambasadorius, Šiaurės vietnamietis ir kiti nenustatyti rytiečiai, o kinas įsitaiso tų grupelių viduryje. Rusijos ambasadorius, kuris kalba tik rusiškai, visada yra lydimas vieno iš jo poliglotų sekretorių. Kinijos laikinasis reikalų patikėtinis kalba tik kiniškai, visada lydimas plačiai besišypsančių dviejų jo monoglotų sekretorių.

Mes susirūpinę teiraujamės apie vienas kito sveikatą ir dar klausinėjame vienas kitą, ar jau pasitvirtino gandai, kad užsienio reikalų ministras Abdelazizas Bouteflika⁶⁸ taip nuvargęs po kelionės į Kiniją, kad buvo priverstas vykti į Pietų Prancūziją pabendrauti su jaunomis merginomis, kad „atgautų jėgas“. Japonijos ambasadorius, kuris visada yra itin arti priglaudęs ausį prie informacijos nutekėjimo latakų, tvirtai įsitikinęs, kad tai tiesa. „Ir Ekscelencija, – sako jis man, – ministras buvo pastebėtas užsirišęs labai platų kaklaraištį.“ Deja, vos pajutę, kad tuoj tuoj gausime dar tikslesnių šviežiausių naujienų, nuaidi švilpukas, ir mes visi nuskubame prie savo automobilių.

Diplomatinio korpuso dekanas, apsuptas maniakiškų motociklininkų, pajuda į priekį. Mes visi paskui jį. Kertame miestą laikinai transportui uždarytomis gatvėmis kolona 60 mylių per valandą greičiu. Minios išrikiuotos ant šaligatvių, kad matytų ambasadorių kortežą ir dar greičiau skriejantį prezidento automobilį – juodą „Citroen“.

⁶⁷ Turimas galvoje SSRS ambasadorius.

⁶⁸ Abdelazizas Bouteflika (g. 1937 03 02 Udždoje, Maroke) – Alžyro prezidentas 1999–2019 m., per Alžyro karą dalyvavo Nacionalinio išlaisvinimo fronto (FLN) veikloje, greitai kilo pareigose. 1962 m. Alžyru iškovojus nepriklausomybę nuo Prancūzijos, A. Bouteflika paskirtas jaunimo, sporto ir turizmo ministru. 1963 m. tapo užsienio reikalų ministru, jauniausiu pasaulyje. 1974 m. užėmė JT Generalinės asamblėjos prezidento postą ir palestiniečių lyderį Yasserą Arafatą pakvietė pirmą kartą pasisakyti oficialiai Jungtinėse Tautose. 1987 m. grįžęs į Alžyrą A. Bouteflika buvo priimtas atgal į (FLN) centrinio komiteto narius. 1999 m. sutiko kandidatuoti į prezidento postą ir lengvai laimėjo rinkimuose surinkęs 74 % balsų. Sustabdė pilietines kovas, suteikė amnestiją įvairioms ginkluotoms grupėms.

Ambasadoriniai tapetai, atvykę į Teisingumo ministeriją, išrikiuojami. Patenku tarp Maroko ambasatoriaus ir Jordanijos laikinojo reikalų patikėtinio. Oficialiai santykiai tarp Jordanijos ir Alžyro yra įtempti, tačiau jordanietis aiškina man šešis ar septynis kartus, kad nėra taip, kaip kalbama. Didžiai pagarbiai ir trūkčiojančia anglų tartimi jis visada į mane kreipiasi „Ekscelencija Didžiosios Britanijos ir Airijos šiaurėje ambasadoriau“. Aš nesu radęs tinkamos atsakymo formos ir tipiškai angliškai pagarbiai atsakau jam tvirtu „Hello“.

Priekyje manęs sėdi slavas. Jo pakaušis neregėtai platus, o ausys stirkso kaip 1950-ųjų Amerikos automobilio veidrodėliai. Jo kaimynas yra Lotynų Amerikos atstovas. Kol kas mes nevēluojame. Prezidentas gali atvykti ir valanda vėliau. Sukertu su marokiečiu iš 10 dinarų, kad šiandien jis vėluos tik pusvalandį. Būdamas optimistiškesnis, jis laimi 10 dinarų tik dėl 30 sekundžių skirtumo.

Prezidentas ir jo ministrai pasirodo salėje. Visi ambasadoriai atsistoja ištiesę kaklus, stengdamiesi pamatyti neištikimąjį užsienio reikalų ministrą. Jo čia nėra. „Bus daug stipresnis, kai grįš“, – įsitikinęs Argentinos ambasadorius. Jo žodžiai, ištarti prancūziškai su ispanišku „r“ tarimu, skamba šaižiai kaip kelnų užtrauktukas.

Prasideda kalbos. Arabiškai tą kalbą supranta tik keli čia dalyvaujantys. Pagal marokiečio laikrodį pirmasis kalbėtojas savo mintims paskleisti gal iš gailėsčio mums paaukvoja tik 20 minučių. Marokietis išlošia dar 10 dinarų, bet ne iš manęs. Kitas kalbėtojas akmeniniu veidu kalba taip, kad nieko negaliu suprasti. Marokietis sako, kad tai irgi arabų kalba, bet labai skurdi.

„Tačiau ką jis sako?“ – teiraujuosi.

„Negaliu suprasti, nes jo dar ir labai neaiškus tarimas“, – atsako jis.

Į judančią marokiečio laikrodžio rodyklę žiūriu tol, kol pasigirsta triukšmingi aplodismentai. Prezidentas ir jo ministrai, net neatsisveikinę vienas su kitu, išvyksta. Ambasadoriai-tapetai vyniojasi jiems iš paskos iki taško, kuriame turime susirinkti ir iš ten išvykti vienas po kito, kad mus pamatytų minia. Aš, žinoma, nesuprantu, kas atsitiko šiandien su tais Teisingumo metais, bet manau, kad tai buvo geras dalykas.⁶⁹

⁶⁹ Parris, M., and Bryson, A. *The Spanish Ambassador's Suitcase*. P. 104–107.

Žinoma, apie tokį tik ceremoninį renginį galėtume papasakoti trumpai, vos keliais sakiniais, bet čia svarbu, kaip tai papasakoti. Tas nuviliantis renginys – dar ne viskas.

Po kelių dienų tas pats Didžiosios Britanijos ambasadorius Alžyre Ronaldas A. Burroughas pranešimą papildė naujomis detalėmis ir 1971 m. spalio 6 d. į Londoną, demonstruodamas vis labiau lavėjantį humoro jausmą, taip rašė:

„Praėjusiame laiške piešdamas Teisingumo metų atidarymą suvokičiau, kad turėjau parašyti ką nors apie atsitikimą su Ispanijos ambasadoriaus lagaminu kaip apie nuotykią, kuris jau tapo diplomatine legenda.

Tai atsitiko naktį iš birželio 19-osios į 20-ąją. Birželio 19 d. visada švenčiama Alžyre pažymint kokį nors įvykią, kurį aš pamiršau, iš to laikotarpio, kai vyko kova dėl nepriklausomybės. Šiais metais nutarta tai padaryti prie naftos gręžinių, iš kurių kitados pradėjo pumpuoti Prancūzijos vyriausybė Chasi Mesaudo vietovėje Sacharoje. Pamaloninantis papildomas dilgtelėjimas prancūzams⁷⁰ sumanytas padaryti švenčiant tų naftos gręžinių nacionalizavimą šių metų vasario 24 dieną.

Šiam reikalui, žinoma, sumanyta pasitelkti užsienio šalių ambasadorius. Niekad nesu tikras, ar tas siekis kam nors dilgtelėti mūsų aki-vaizdoje dygsta dėl delikataus noro suteikti mums malonumą, ar tai alžyriečių ksenofobija. Tačiau būdas, kaip tai organizuojama, nėra neefektyvumo pavyzdys, daugiau protingai sumanytas velniškas užsieniečių kankinimas.

Artėjant birželio 19-ajai, diplomatinis korpusas pradėjo spekuliuoti, kaip ta šventė smogs mums, diplomatiniam korpusui. Iki 17 d. nieko nebuvo atskleista. Protokolo departamentas tik daliavo šypsenas ir tikino, kad tai bus staigmena. Tikrai, kai tik buvome informuoti, kas mums parengta, vargu ar tai ką nors nudžiugino. Susirinkti teks 3 val. po pietų, tada po valandos startas, o į namus bus grįžtama kitą dieną 3 val. po pietų. Lovomis nakvynės vietoje bus pasirūpinta.

⁷⁰ Tai yra buvusiems kolonizatoriams. (Aut. past.)

Prie specialaus lėktuvo turėjome susirinkti 3 val. po pietų ir valandėlę savo dėmesio skirti specialiai ceremonijai. Plieskė kaitri saulė. Atvykome įvairiai pasirengę. Dauguma ambasadorių pasiėmė portfelius su dantų pasta ir šepetėliais, skustuvus ir pižamas. Keli pasičiupo elegantiškus rūbų maišus, o dar kelių ambasadorių kelionmaišiai, dėdami ant oro uosto betono, paskleidė viskio butelių cinkšėjimą.

Vienintelis išsiskyrė Ispanijos ambasadorius, kuris yra dar ir generolas leitenantas, vis dar aktyviai tarnaujantis, o tai jis aiškina kiekvienam sutiktajam. Jis pasiėmė ne portfelį, bet neapsakomai didelį ir brangų lagaminą, pagamintą iš pačios brangiausios odos su auksinėmis sąsagomis ir elegantiškais juostomis, kurių kiekviena baigiasi auksine spyna. Jis atvažiavo paskutinis ir pūkšdamas bei prakaituodamas padėjo lagaminą ant asfaltbetonio. Visi mes, atvažiavę anksčiau, jau stovėjome lėktuvo sparnų pavėsyje. Tačiau Ispanijos ambasadoriui tarp mūsų neliko vietos, tad jam teko stovėti saulėje, o nuo jos spindulių prisidengti plikę nosine, suraišiojus mazgeliais keturis jos kampus.

Tai matydamas Graikijos ambasadorius atsainiai mestelėjo, kad smegenys ant griliaus yra vienas iš jo mėgstamiausių patiekalų.

Pastovėję pusantros valandos pamatėme protokolo šefą dirstelintį savo laikrodį. Liepė išsirikiuoti prieš jį ir suplojęs pasakė: „Užimkite vietas lėktuve, ekscelencijos, greitai greitai greitai... Nes mes... jau vėluojame!“

Ispanijos ambasadorius čiupo savo krovinį ir prisijungė prie mūsų, bėgančių į lėktuvą. Jis nubėgo viršun pusę laiptelių, tada netikėtai atšlijo, pargriuvo ir kažką labai šiurkščiai išrėkė ispaniškai. Su protokolo šefu, vikriai aplenkdami ant laiptelių nuvirtusį lagaminą ir šalia pargriuvusį jo savininką Ispanijos ambasadorių, smukome į lėktuvą.

Ispanas pasiekė mus paskutinis, laiptelis po laiptelio tempdamas trapu brangujį lagaminą.

Ispanijos ambasadorius buvo pasodintas pačiame lėktuvo gale – lagaminui atiteko laisva vieta šalia jo.

Durys užsidarė ir lėktuvas pakilo. Mes buvome pamaloninti pranešimo, kad nacionalinės šventės proga šio tipo lėktuvą pirmą kartą

pilotuoja tik alžyriečių ekipažas. Kai ką iš mūsų ši žinia papildomai sujaudino.

Išskyrus kelis staigius posūkius, kai primygtinai norėta parodyti mums kelis naftos gręžinius iš aukštai, kelionė buvo gana patogi ir saugi. Buvome vaišinami „Coca-Cola“, kurios buteliukus atidarinėjo stebėtino paprastumo stiuardės. Daug daugiau galima būtų papasakoti apie vualius ant jų veidų.

Nusileidome siauroje juostoje dykumoje, ir Ispanijos ambasadorius gavo progą atsikvėpti. Jam buvo gerokai lengviau šį kartą surengti lagaminą slydimą trapo laipteliais žemyn. Suprantama, spėliojome, kas gali būti lagaminu viduje. Keli ambasadoriai manė, kad ambasadorius įsidėjo keletą blizgančių paradinių uniformų ir dėžučių dėžutes medalių. Kitų nuomone, pasiėmė fraką su ilgomis uodegomis.

Graikas tuo tarpu tvirtino, kad jis tikriausiai pasiėmė žmoną, „tam atvejui, jeigu jos prireiktų“.

Pastatęs lagaminą ant smėlio, Ispanijos ambasadorius suko ratus, klausinėdamas tvarkdario, kuris čia asmuo turi pasirūpinti lagaminais. Protokolo šefas jį ignoravo, nekreipė dėmesio ir pasitikusi mus vietinė sveikinimo komanda.

Vietoj to buvo pasakyta, kad mes jau reikalingi pasimatymų salone, kur vyks paskaita apie naftos pumpavimą ir gręžinius.

„O kur tas salonas?“ – klausėme.

„Štai ten, – pasakė mums ir parodė į lūšnelę horizonte. – Greičiau greičiau, ekscelencijos!“

Sunkiai vilkdami kojas puriu smėliu patraukėme į paskaitą, tik Ispanijos ambasadorius nuolat prarasdavo kontaktą su tempiamu paskui save lagaminu, kuris lyg vagotuvus spaudė smėlyje didelę ilgą įdubą.

Išklausėme paskaitą. Arabų kalba, su kuria kalbėtojas nebuvo per daug susipažinęs. Dauguma ambasadorių nustatė, kad ta kalba yra arabų, paprasčiausiai tik dėl to, kad tai nei prancūzų, nei anglų kalba.

Kai prasidėjo klausimų valandėlė, ispanų ambasadorius atsirado tarpduryje, lyg spausdamas pilvo srityje žaibu atsiradusias net kelias išvaržas, įgytas kelyje nuo lėktuvo iki paskaitos salono.

Kitai paskaitai turėjome pasiekti kitą lūšną, pastatytą rūpestingų žmonių specialiai dėl mūsų vizito ir tik ką užbaigtą. Tada sėdome į autobusą, kuris nugabeno mus į aliumininius namelius su atšaldytu (kondicionuotu) oru viduje. Protokolas paragino: „Ekscelencijos, atsikvėpkite nameliuose pusvalanduką. Ir nepamirškite pasiimti bagažo!“

Mūsų nameliukai buvo išmėtyti tarp oleandry giraitėje dirbtinėje oazėje, kurią sukūrė naftininkų inžinieriai. Nameliai turėjo numerius nuo 1 iki 60, kiekvienas ambasadorius gavo atitinkamą numerėlį, ir tai buvo labai protinga. Paklaidžiojęs tarp medžių atsitrenkiau į vieną Afrikos šalies ambasadorių, pasipuošusių juoda skrybėle, juodu kostiumu ir juodais batais; jį galėjai pastebėti tamsoje tik tada, kai užsitraukdavo stulbinamai baltą pypkę.

Kaip visai neseniai akredituotas ambasadorius gavau kabiną Nr. 60, kuri buvo toliausiai iš visų ir mažiausiai pastebima. Kai pagaliau ją radau ir atvėriau duris, pasirodė, kad ją jau okupavęs Graikijos ambasadorius, nes jis tuo metu buvo pačiame kelnių nusimovimo procese. Parodžiau jam savo bilietą su skaičiumi 60. Jis sunkiai ištraukė savo bilietą iš kelnių kišenės ir visai neatrodė nustebejęs, nes jo numeris taip pat buvo 60. Prasidėjo diplomatinės derybos, ir aš nukirtau jį stipriu koziriu: kadangi jis skiriamuosius raštus įteikė gera valanda anksčiau už mane, aš privalau jam suteikti pirmenybę. Todėl jis turįs būti kabinoje Nr. 59. Priminus, kad Jos Didenybės vyriausybė pakeitė Vienos konvenciją dėl diplomatinės pirmenybės, Graikijos ambasadorius neturėjo kitos alternatyvos, kaip tik susirinkti kelnes ir išnykti Sacharos tamsoje.

Buvome instrukuoti susirinkti paradui tam tikrame taške 8.30 val. po pietų. Protokolo šefas spaudė, kad turime būti „tiksliai tuo laiku“. Jo nenuvylėme. Tiesiog troškome pamatyti Ispanijos ambasadorių ir sužinoti, kas gi sudėta jo lagamine. Gal ten visa karinė uniforma, ir pasitvirtins tokia teorija, o gal jis bus apsirengęs vakariniu kostiumu, nusagstytu deimantais, ir su daugybe ispanų bei katalikų organizacijų ordinų? O gal jis jau patvirtintas lauko maršalu ir atvyks su maža brangakmenių sege po kaklu?

Susirinkome. Protokolo šefas išrikiavo mus ir suskaičiavo. Ne visi buvome. Vienas iš atvykusių, bet ilgai nepastebėtų, – Afrikos ambasadorius efektingu juodu kostiumu, nes nebuvo įsikandęs baltosios pypkės.

Kiek palaukėme, svarstėme, ko dar trūksta. Trūko Ispanijos ambasadoriaus. „Jis tikriausiai turi problemų dėl savo korsetų“, – pasakė bulgaras. Tačiau jis klydo. Pagaliau tarp medžių pasirodė ir Ispanijos ambasadorius, nustebino tuo, kad vilkėjo tuo pačiu kostiumu, su kuriu pradėjo kelionę.

„Greičiau, greičiau, greičiau! – sakė protokolo šefas, ieškodamas Afrikos ambasadoriaus baltų akių obuolių. – Dabar eisime valgyti *un meshaoui*!“

Meshaoui susideda iš neseniai papjautos avies, persmeigtos ilgu iešmu ir pačirškintos ant žarijų. Jos galva ir kojos prieš kepant suraišojamos vilnonėmis puskojinėmis, kurios kaip priedas įskaitomos į patiekalą. Palydėti į dykumoje plačiai atvertą palapinę, į kurią kelią mums linksmi rodė išrikiuoti šeimyninio dydžio „Pepsi-Cola“ buteliai, išklausę daugybės kalbų, pagaliau pamatėme atgabenant *meshaoui*.

Racionas buvo sudarytas taip – viena avis trimis ambasadoriams. Savo avį dalijausi su dviem Afrikos ambasadoriais. Turėjau pusę galvos, bet ragai vis užkabindavo rankovę, kai ėmiau plėšyti mėsą pirštais. Kolega Jo Ekscelencija Afrikos ambasadorius kitoje stalo pusėje ėmė siekti avies vidaus turinio ir pasiraitojo apsiausto rankoves. Jis, jau kone iki pečių sulindęs į gyvūno interjerą, vis kartojo, kad „viduje mėsos skonis yra geresnis“. Per visą tą procesą augo vis didesnis nerimas, nes Afrikos ambasadorius rodė pernelyg dideles intencijas pranykti avyje, ir aš jau mačiau vaizdą, kaip griebiu jo juodus dilbius, kad išgelbėčiau Jo Ekscelenciją nuo garantuotos prapulties.

Nacionalistinį vaidinimą lydėjo didžiai pramoginė muzika. Daugiausia jos gamino trys seni klajokliai, pūsdami ne itin gerai sukonstruotas fleitas, nes oras su garsu veržėsi pro jų šonuose paliktus plyšius. Efektas buvo labiau taikingas nei švilpiantis. Labiausiai man patiko pats geriausias numeris, kai pasirodė Vakarų stiliaus orkestras. Ne dėl pasirodymo puikumo, bet labiau dėl to fakto, kad jame buvo

kairiarankis smuikininkas. Styginių koncertuose kažkaip vis tiek pamalonina suderinti visos eilės smuikų smičių galų judesiai. Tačiau negali būti didesnio susižavėjimo, kai smuikininkų eilėje griežia ir kairiarankis. Trumpi, staigūs judesiai yra geriausi, kai jo dešiniarankis kaimynas stengiasi išvengti susidūrimo išprotėjusiu greičiu džyrindamas smičių.

Nevarginsiu jūsų likusia naktine programa, kupina nuostabiausių miniatiūrų. Pavyko gauti tris valandas miegui mūsų kondicionuoto oro kabinose, nes išaušus iš karto gavome pranešimą, kad lėktuvas jau atskrido.

Saulė suraudonavo savo galybe virš dykumos horizonto. Ispanijos ambasadorius savo lagaminu brėžė smėlyje lygiagrečią su vakarykštę vagą.

Saudo Arabijos ambasadorius stebėjo jį, apšviestą vis raudonėjančio dangaus, ir, trūkčiodamas nerimo karoliukus rožinyje, tarė man: „Ekscelencija, ar jūs žinote, kad Jo Ekscelencija Ispanijos ambasadorius yra dvigubas SS narys?“ „Ne, – atsakiau. – Aš tik žinau, kad jis yra generolas leitenantas. Ar turite galvoje, kad atsistatydino iš SS ir vėliau vėl prisijungė?“ „Ne, Ekscelencija, – atsakė mūsų gerbiamas dekanas, – jis yra „Self-Service Sahara Suitcase“ – SS SS [liet. – Sacharos savitarnos lagamino serviso, – aut. pastaba] narys.“ „Privalau pasakyti kitiems ekscelencijoms savo mažą juokelį“, – pridūrė jis nueidamas.

Savo poste dekanas yra jau aštuoneri metai ir retai juokauja.

Ispanijos ambasadorius po to renginio išvyko tiesiai į Ispaniją. Grįžo po kelių dienų, ir niekas daugiau nematė jo žmonos. Galbūt Graikijos ambasadoriaus teorija buvo teisinga, o gal tikrai Ispanijos ambasadorius pametė raktelius nuo to brangaus lagamino? Juk tai būtų didžiausios aukos kaina ir pernelyg brangus dalykas, galėjęs suteikti jam didžiulį skausmą, paimti ir peiliu išpjauti dideles skylės jo superinės odos lagamine⁷¹.

⁷¹ Parris, M., and Bryson, A. *The Spanish Ambassador's Suitcase*. P. 96–103.

Tokia štai įdomi istorija su Ispanijos ambasadoriaus lagaminu. Ją sunku pralenkti kitu pasakojimu, todėl daugiau tulžingų, bet geru humoru permelktų pranešimų nusprendžiau čia nedėti.

Tai, ką parašė britų ambasadorius iš Alžyro, tikrai puiku.

Britų humoras yra persmelkęs visas jų visuomenės dalis, subtiliai juokauja ir Didžiosios Britanijos karalienė, netgi su Lietuvos diplomatais. Štai ką rašo buvusi Lietuvos ambasados Londone patarėja Nijolė Žambaitė⁷²:

„1994 m. gruodį su ambasadoriumi Raimundu Rajecku dalyvavome Jungtinės Karalystės karalienės Elžbietos II kalėdiniame priėmime Bakingemo rūmuose. Ambasadorius buvo akredituotas tų metų pavasarį, taigi stovėjome pačioje diplomatinės eilės pabaigoje. Priėjusi prie mūsų karalienės Elžbieta II, mus jai pristačius, iš karto pademonstravo puikias žinias, pasidžiaugė, kad ji jau turi visų Baltijos šalių diplomatinių atstovybių trijulę. Kaip neseniai atvykusių pasiteiravo, kuo gi mes užsiėmėme prieš atvykdamami į Londoną. Ambasadorius puikia anglų kalba, kaip jam įprasta, per daug nesikuklindamas papasakojo, kad esąs ekonomikos profesorius, dėstęs ir Harvarde, prieš atvykdamas į Londoną buvo Lietuvos Respublikos prezidento vyriausiasis patarėjas. Pristatė ir mane, kaip savo buvusią studentę, mokslininkę ir bankininkystės specialistę, prieš atvykstant į Londoną, dirbusią Tarptautiniame valiutos fonde. Karalienės reakcija buvo žaibiška: ji esanti tikrai sužavėta, kad į Londoną mūsų šalis atsiuntė tokius puikius profesionalus; bet kas gi bus su Lietuvos ekonomika, jeigu du tokio aukšto rango specialistai ekonomistai dirbs Londone?“

Kaip paaiškėjo, karalienė pataikė tiesiai į dešimtuką. Po poros savaitių Lietuvoje prasidėjo pirmoji bankų krizė, trukusi bene dvejus metus.⁷³

⁷² Nijolė Žambaitė (g. 1954 03 30 Kaune) – lietuvių ekonomistė, diplomatė. Socialinių mokslų daktarė. 1977 m. Vilniaus universitete įgijo ekonominės kibernetikos specialybę. 1982–1985 m. mokėsi Lietuvos mokslų akademijos Ekonomikos instituto aspirantūroje. 1977–1992 m. buvo Ekonomikos instituto mokslo darbuotoja, Aukščiausiosios Tarybos Ekonomikos komisijos patarėja. 1993–1994 m. Tarptautinio valiutos fondo atstovybės Lietuvoje patarėja, 1994–1998 m. Lietuvos ambasados Didžiojoje Britanijoje ekonomikos patarėja, laikinoji reikalų patikėtinė. 1999–2003 m. Lietuvos ambasados JAV ministrė patarėja, 2003–2004 m. URM Ekonomikos departamento patarėja. 2004–2005 m. prezidento patarėja, 2005–2006 m. URM ambasadorė ypatingiems pavedimams. 2006–2011 m. Lietuvos ambasadorė Belgijoje (nereziduojanti ir Liuksemburge), nuo 2012 m. dirba URM.

⁷³ Ambasadorės Nijolės Žambaitės 2019 06 11 laiškas autoriui. AEA.

JAV PREZIDENTO VIZITO BALTIJOS VALSTYBĖSE PAMOKOS

Nėra rūko, iš kurio nebūtų galima išeiti.

Svarbiausia – laikytis ir eiti pirmyn.

Romainas Rolland'as,
prancūzų rašytojas ir istorikas

1994 metų vasarą, jau atostogaudamas Lietuvoje, iš Prezidentūros gavau žinią, kad esu įtrauktas į Lietuvos delegaciją dalyvauti pirmajame istorijoje JAV prezidento J. W. Clintono vizite į visas tris Baltijos šalis, kuris vyks Rygoje. Tad liepos 4 d. iš Vaiguvos mamos apverktas vienturtis sūnus, kurį ji norėjo matyti namie kaip įmanoma ilgiau, grįžau į Vilnių, ir liepos 5 d. trečią valandą trijų automobilių kortežas iš Vilniaus pasuko Rygos kryptimi. Prezidento automobilis pasivijo mūsų šalių kortėžą ir toliau, lydimas kelių policijos automobilių, drąsiai šovė pirmyn, stumdydamas į šonus švyturėlių nepaisančius kitų automobilių vairuotojus, dažniausiai dar nežinančius, jog vyriausybiniam kortėžui jie turi duoti kelią ir šalintis atlekiančios automobilių kolonos.

Kadangi vyriausybinėje delegacijoje teko dalyvauti pirmą kartą, toks važiavimas buvo įdomus ne tik man, bet ir šalia sėdinčiai vertėjai Raimondai